

sitä, että jutulla on koomiset pointtinsa. Sama koskee lähes kaikkea inhimillistä. Me jouddumme kyllä sietämään sitä, että kirjassa valotetaan sitä kaksinaismoraalia, että yksi maailman eniten alkoholin saantia rajoittavista maista on samalla suurin alkoholin mainostaja, koska se on totta. Olen pitänyt tärkeänä kuvata sitä alkoholipolitiikan vaihetta, joka

edelsi vientimarkkinointia, ja niitä laimeita yrityksiä, joita raittiustahot tekivät pysäyttääkseen Absolut Vodkan.

Absolut Vodka -kirja sai Tukholma-palkinnon journalistiikan alalla. Sitä käytetään jo useissa kouluissa markkinoinnin opetuksessa.

Olen saanut vastaanottaa koko joukon myötätunnonosoituksia kaupparkeakoulun

oppilailta ja opettajilta; se on ilahduttanut minua kovasti ja minun silmissäni osittain palauttaa kaupparkeakoulun menetettyä kunniaa.

CARL HAMILTON
KÄÄNNÖS: ARJA AARNIO

Nordisk Alkoholidskrift oli pyytänyt Carl Hamiltonia kertomaan näkemyksensä kirjan syntyhistoriasta.

SUOMEN MATTI MAAILMAN SILMIN

Vanhan kaskun mukaan marsilaisetkin huomasivat heti suomalaisten omalaatuisuuden. Kaikissa muissa maissa pieniltä vihreiltä miehiltä kysyttiin, mistä he ovat tulossa ja mitä tahtovat. Suomessa ufokuskeilta vaadittiin välittömästi mieliä pidettä Suomesta ja suomalaisista. Samalle uteliaisuudelle perustuu Hannes Sihvon toimittama artikkelikokoelma Toisten Suomi. Se seuraa Suomen historiallisen seuran äskettäin julkaisemaa Aira Kemiläisen tutkimusta Suomalaiset, outo Pohjolan kansa (1993). Toisten Suomi kartoittaa suomalaisista ja Suomesta esitettyjä kuvauksia eräiden kielialuiden kirjallisuutta ja eräitä kirjallisuuden osa-alueita läpikäymällä. Toimittajan johdannon lisäksi kirjassa on Sven Hirnin katsaus matkakirjallisuuteen sekä Anssi Halmesvirran ja Riitta Santalan artikkelit brittikirjallisuudesta. Näistä erityisesti Halmesvirran artikkeli on pitkä ja pe-

rusteellinen; hän on julkaissut aiheestaan myös kaksi laajempaa työtä. Timo Suni kirjoittaa Venäjän, Eero Saarenheimo Italian ja Marja Heikkilä Ranskan kirjallisuuden Suomi-kuvasta. Saksalaisen kirjallisuuden käsitykset suomalaisista välittävät Dietrich Assmann ja Marja Heikkilä. Lopuksi Eino Maironiemi väläyttää lyhyesti suomalaisten käsittelyä sota- ja jännityskirjallisuudessa ja Olli-Erkki Makkosen aiheena on suomalaisen mytologian käyttö tieteiskirjallisuudessa, "Kalevala avaruudessa".

Toimittajan mukaan teos on tarkoitettu "Suomi-uskovaisille, -faneille, -lobbareille ja Suomi-kuvan kirkastajille". Ilmeisesti myös kustantaja on ajatellut teoksen ostajakuntana lähinnä ulkoministeriötä, koska kirjan hinnassa (245 mk) on tuntuva diplomaattilisä. Lähestymistavaltaan Toisten Suomi on eräänlaista antikvaarista kirjallisuushistoriaa. Säästötoimet ovat tämänkin kirja-

hankkeen kohdalla kohdistuneet kirjan näkökulman valintaan ja tekstien toimittamiseen. Erityisesti runsas päällekkäisyys – jopa toimittajan oma artikkeli on suurelta osin toistoa tulevasta aineistosta – antaa viimeistelemättömän vaikutelman. Vain yhdessä artikkelissa edes yritetään pohtia Suomi-kuvan merkitystä (Eino Maironiemi). Kiinnostava puute on se, että Skandinavian kirjallisuuden Suomi-kuvaa ei ole otettu mukaan. Ovatko muut Pohjoismaat jo niin perifeeristä seutua, ettei niiden kulttuuri kiinnosta eurosuomalaisia? Toinen yhtä tietoinen rajaus liittyy aineistoon. Voi kuitenkin perustellusti kysyä, miksi pitää rajoittaa "kirjallisuuteen"? Ovathan kuvataide, elokuvat tai musiikki vähintään yhtä tärkeitä mielikuvien osia. Artikkeleissa painottuvat kaukokirjallisuus ja matkakuvaukset. Vain Halmesvirran artikkelissa aineisto on laajempi sisältäen mm. tietosanakirjoja

ja muita käsikirjoja. Eräille kirjoittajille Suomen historian perusasiat ovat vielä outoja. Esimerkiksi pohjalaisia saateetaan muutattaa Amerikkaan vielä 1930-luvulla.

Kirja on tehty helpoksi ja hauskaksi lukupaketiksi. Sen äärellä varmasti viihtyy suu-remmallakin porukalla, siksi herkullisia monet lainaukset ovat. Ehkä lukijoiden sivistystasoa kuitenkin hiukan aliarvioidaan valitulla käsittelytavalla. Useimmat artikkelit ovat lainausten luetteloa, yhdestä tekstistä siirrytään toiseen ja siirtymisen perusteena on ajan eteneminen. Kuvaa suomalaisuudesta ei verrata edes toimittajan omassa artikkelissa esimerkiksi ruotsalaisista tai venäläisistä viljeltäviin stereotyyppioihin tai myytteihin. Itse asiassa edes kuvaa ei määritellä eikä pohdita, onko Suomi-kuvassa kyse myytistä, stereotyyppiä, kansanluonneteoriasta vaiko ennakkoluulojen kimpusta. Vertailun jälkeen suomalaisista vallitsevat käsitykset eivät ehkä tuntuisi niin myyvän eksoottisilta, mutta lukijan kannalta sellainen vertailu olisi suotavaa. Lukuisia muitakin kysymyksiä pyörii mielessä. Miten kansalliset stereotyyppiat syntyvät? Keitä ovat kirjoittajat, joita tutkitaan (tai lainataan)? Mitä he tietävät Suomesta? Keitä he tapaavat Suomessa? Mitä merkitsee pääosin suomalaisista tutki-joista koostuvan ryhmän yritys kartoittaa muiden Suomi-kuvaa?

Kirjan hakemisto antaa no-

pean yleiskuvan käsiteltävän kirjallisuuden Suomi-kuvasta. Seuraavat aiheet toistuvat useimmin: Lappi, lappalaiset ja noituus 46, Kalevala 40, alkoholi 22, sauna 18 ja raja (Venäjän kanssa) 16 kertaa. Muutamia mainintoja saavat myös talvisota, hiihtäminen, metsät ja puukko. Tunnetuimmat suomalaiset ovat Sibelius, Runeberg, Nurmi ja Mannerheim. Muiden Suomi-kuvassa, ainakin suomalaisten kirjoittajien tislamassa aineessa, tuntuu voimakkaana astian maku. Hyvin suurelta osalta ulkomaalaisten käsitykset etenkin tällä vuosisadalla tuntuvat heijastavan suomalaisen sivistyneistön omia käsityksiä. Tämä ehkä liittyy siihen, keitä Suomen asiantuntijat täällä tapaavat ja keiden kanssa he pystyvät kommunikoidaan. Monet Suomessa vierailleet ulkomaalaiset eivät esimerkiksi pysty tekemään eroa suomen ja ruotsin kielen välillä, mutta pitävät silti suomen kieltä eriskummallisena. Toisten Suomi saattaakin olla monestakin syystä varsin paljon velkaa sille itseinhoidelle omakuvulle, jota suomalainen sivistyneistö on viime vuosisadan lopulta lähtien levittänyt maailmalle ja jonka kirjoittajat sivistyneinä suomalaisina ovat enemmän tai vähemmän sisäistäneet kasvatuksessaan ja koulutuksessaan. Tässä mielessä kirjan toimittajan väite, että ”vierain silmin me näytämme toisenlaisilta”, pitää varmasti paikkansa mutta ei kirjassa voi toteutua vakuuttavasti. Joissakin koh-

din kokoelmaa astian maku tunkee esiin jopa kaksinkertaisena. Esimerkiksi Mrs. Alec Tweedie pohtii matkakirjassaan suomalaisten miesten mahdollista lihavuutta ja päättelä sen johtuvan ”liiallisesta ryyppäyksestä, tuosta pahasta tavasta, johon monilla suomalaisilla tuntuu olevan taipumusta”. Rouva teki matkansa 1896, jolloin suomalaisten miesten enemmistö oli vielä hoikkaa joukkoa ja jolloin suomalaiset eivät juuri käyttäneet alkoholia. Yksi kirjan kiinnostavimmista teksteistä on Timo Sunin artikkeli ”Tshunalainen automedoni”, jossa kirjoittaja välttää omien kansallisten ennakkoluulojen esittämistä ja kertoo monipuolisesti, mutta valitettavan lyhyesti ja vain aivan kirjallisen eliitin parissa viihtyen venäläisestä Suomi-kuvasta. Juuri Sunin artikkelin rinnalla skandinaavisen kirjallisuuden kartoitus olisi ollut kiinnostava vertailukohde. Kirja on joka tapauksessa hauska ja tarjoaa paljon aineksia eurooppalaisten cocktailtilaisuuksien smalltalkissa ja kansainvälisten kongressien väliaikakeskusteluissa mutusteltavaksi.

MATTI PELTONEN

HANNES SIHVO
TOISTEN SUOMI
MITÄ MEISTÄ
KERROTAAN
MAAILMALLA
JYVÄSKYLÄ: ATENA
KUSTANNUS, 1995
378 s.